

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXV (29)

Štev. (No.) 25

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

24. junija 1976

Politična demokracija v emigraciji

Delokrog politične emigracije je mnogo širši, kot ga ima ekonomska. Politična ni šla v svet, da se zadovolji samo z gospodarsko ureditvijo svojega življenja in da skušni ohranjevati svojo narodnost v tujem svetu. Politična emigracija je ideološko opredeljena in je njena dolžnost, da v svobodnem svetu nadaljuje boj proti tistim, ki so ustvarili v domovini stanje, ki jo je pognalo v svet. To je med drugimi tudi primer političnih emigracij iz Jugoslavije, kjer je komunistični režim nasilno podvrget narode tiraniji komunistične partije in odpravil temeljne človeške pravice. Za nadaljevanje boja za osvoboditev svojega naroda izpod komunistične tiranije mora zato imeti vsaka politična emigracija svoje narodno predstavništvo v svetu, ki ta boj vodi, usmerja in pripravlja družbeno ureditev od komunistične tiranije osvobodjene domovine.

Poskusi, da bi se politične emigracije narodov Jugoslavije povezale za skupni in enotni boj proti skupnemu sovražniku, to je komunističnemu režimu Jugoslavije, niso uspeli. Vzrokov je iskati v dediščini predvojne Jugoslavije (centralizem in spor med Srbi in Hrvati) in pa zaradi različnih okoliščin, v katerih so ti narodi preživljali dobo okupacije in revolucije.

Pa tudi ustanavljanje narodnih predstavništev posameznih narodov v svetu je naletelo na težave. Tako so Hrvatje po dolgoletnih poskusih šele nedavno ustvarili svoj vrhovni forum, to je Hrvatsko Narodno Vijeće in so lansko leto izvedli volitve v Sabor Hrvatskega Narodnega Vijeća. Značilnost tega predstavništva je v tem, da se formalno ni priključila med obema svetovnimi vojnama vodilna hrvaška stranka, to je Hrvaška kmečka stranka, katero vodstvo je po smrti dr. Mačka prevzel dr. Krnjević. Ta stranka ima v emigraciji svojo organizacijo dobro izvedeno. Poleg tega pa so v Hrvatsko Narodno Vijeće vključeni že emigranti, ki so bili vzgojeni v komunističnem režimu in nato prišli v emigracijo. Opaziti je, da se hrvaška emigracija v svetu prizadeva, da bi kljub predvidenim težavam le ohranila Hrvatsko Narodno Vijeće kot svoje predstavništvo.

Srbi imajo sicer svoj Srbski Narodni Odbor s sedežem v Chicagu, ki je pomembna ustanova. Ne priznavajo ga pa razne vplivne skupine, zlasti srbskih intelektualcev, ki se zbirajo okrog posameznih listov in revij v emigraciji npr. okrog listov Naša Reč, Iskra in drugih. Bosna in Makedonija sta problem zase.

Slovinci imamo Narodni odbor za Slovenijo, ki je bil ustanovljen leta 1944 v domovini in ga sestavljajo predstavniki glavnih slovenskih političnih strank. Med temi predstavniki ni nobenega več od prvih članov. Narodni odbor za Slovenijo je vedno kazal odprtost s tem, da je bil pripravljen vključiti tudi skupine v emigraciji, ki bi se formalne kot politične skupine. Poleg ostalega dela, ki ga je NO opravljal v raznih obdobjih svojega obstoja je ob 30-letnici ustanovitve v svoji izjavi objavil slovenski narodni program. Izjava je imela močan odmev ne le med Slovenci, ampak tudi pri ostalih narodih Jugoslavije, ki so jo v svojih izseljenških listih objavili v celoti ali delno s raznimi komentarji. Med najznačilnejše spada gotovo ocena NO za Slovenijo in njegove Izjave članek, ki ga je napisal Stevan Trivunac v srbskem listu Sloboda, ki izhaja v Severni Ameriki. V celostranskem članku najprej navaja točko za točko Izjave. V zaključnem odstavku „naše mišljenje“ pa poudarja med drugim:

„Izjava NO za Slovenijo nedvomno predstavlja resen politični dokument. Najprej zaradi ustanove same, ki ga je objavila in drugič zaradi resnosti vsebine.

NO za Slovenijo se razlikuje od podobnih hrvaških in srbskih odborov v tem, da je NO za Slovenijo stoddotno političen. Medtem ko so srbski in hr-

Deset let Binkoštnih srečanj

NA SHODU 1976 3.000 UDELEŽENCEV

Letos smo Slovenci v Nemčiji praznovali desetletnico Binkoštnih srečanj. V Sindelfingenu pri Stuttgartu je bilo na binkoštno nedeljo, 6. junija, zbranih nad 2000 Slovencev, v Neussu ob Renu pa nad 1000. Visoka udeležba tako v Sindelfingenu kot v Neussu je presenetila organizatorje srečanj, slovenske katoliške misije v Nemčiji.

Desetletnica Binkoštnih srečanj pomeni desetletno prizadevanje slovenske Cerkve v Nemčiji, da ohrani našim delavcem, ki si morajo zaradi slabih gospodarskih razmer doma iskati kruha na tujem, zvestobo do vere, narodne samobitnosti in vzajemnosti. Pobudniki in organizatorji Binkoštnih srečanj (dr. Jancz Zdešar, dr. Franček Prijatelj in Ciril Turk), so si namreč od vsega početka zastavili prav ta cilj: utrjevati versko in narodno zavest in gojiti slovensko družabnost med našimi delavci v Nemčiji. Binkoštna srečanja so v zadnjih desetih letih načrtno zasledovale vse te cilje. Mirno lahko rečemo, da so Binkoštna srečanja te cilje tudi dosegla.

Po Binkoštnih srečanjih z masovno udeležbo naših delavcev in delavk v Nemčiji, je slovenski živelj našel tudi živ odjek v nemški javnosti. Na Binkoštna srečanja je namreč ponovno prišla nemška televizija in navzoči so bili novinarji ter zastopstva cerkvenih in svetnih ustanov. Na ta način smo se Slovenci v nemški javnosti pokazali kot samostojen narod.

Tako morejo prireditelji Binkoštnih srečanj s samozavestjo in ponosom zreti na desetletne Binkoštno shode Slovencev v Nemčiji. V desetih letih so ti shodi prireditelji okrog 23.000 rojakov na kraje praznovanj: Tübingen (1967 — 400 udeležencev), Wernau (1968 — 1300 udeležencev), Stuttgart (1969 — 1800 udeležencev; 1970 — 2500 udeležencev; 1971 — 2100 udeležencev), Böblingen (1971 — 2700 udeležencev), Göppingen (1972 — 2100 udeležencev; 1973 — 2200 udeležencev), Sindelfingen (1976 — 2100 udeležencev) ter paralelna srečanja v Bad Godesbergu (1973 — 300 udeležencev), Düsseldorfu (1974 — 800 udeležencev; 1975 — 1000 udeležencev),

vaški odbori mešanice političnih strank iz predvojne Jugoslavije ter organizacij in gibanj, ki so nastale ob času vojne in po vojni v emigraciji, sestavljajo NO za Slovenijo predstavniki dveh vođečih strank Slovenije iz predvojne političnega življenja.“

Da NO za Slovenijo priznava ogromna večina emigracije, ugotavlja pisec iz dejstva, „da se doslej sploh še niso pojavile težnje, da bi bilo treba ta odbor izpopolnjevati s predstavniki nacionalnih, verskih, kulturnih in drugih organizacij in društev v svetu.“ Nato pisec nadaljuje:

„Sestava NO za Slovenijo odgovarja predvsem temeljni ideji, da so politične stranke edini instrument politične demokracije. Tak čisto politični značaj NO za Slovenijo se jasno izraža v tekstu Izjave. Ta se razlikuje od srbskih in hrvaških odborov, ki morajo v svojih izjavah delati kompromise z različnimi tendencami, katere predstavljajo. NO za Slovenijo, katerega ne bremeni taka hipoteka, je mogel v svoji Izjavi podati izrazito političen tekst, brez kakršnihkoli nepolitičnih dodatkov.

Ta čisto politični značaj je razviden tudi iz stila same Izjave. V njej ni niti primitivnih, nestrpnih in nespametnih izzivanj, ki jih najdemo v podobnih hrvaških izjavah in ne vsebuje niti retorično frazerskih dodatkov, ki se pojavljajo večkrat v srbskih izjavah.

Izjava NO za Slovenijo je pisana hladno, s trezno izbranimi besedami in izrazi. Trdno je oprta na določeno osnovo realnega opazovanja in ocenjevanja. Obzirno je navedeno načelo, da se izogne možnosti izzivanja, nepotrebnih spopadov, nesoglasij in polemik. V

Neuss ob Renu (1976 — 1000 udeležencev). Gesla srečanj so vedno vsebovala smisel srečanj, kot: „Bogu otroci, narodu sinovi, nikomur hlapci“, „Matidomovina-Bog“, „Slovenec sem, tako je mati djala“, „Verno srce-poštene roke“, „Da rojak prost bo vsak“, „Goreti hočem sebi, novim dnevom“, „Bog živi ves slovenski svet“, „Mati Slovenija, tvoji smo sinovi“, „Slovenski svet, ti si krasan“, „Slovensko srce, Bog živi te.“ Vsa ta gesla izražajo veliko ljubezni in zvestobe vsemu tistemu, kar je naš narod skozi stoletja reševal versko, narodno in moralno.

Naj še pristavimo, da so vsa Binkoštna srečanja organizirali Slovenci v Nemčiji sami, brez vsake moralne ali materialne podpore iz domovine ali iz krogov njenih predstavnikov v tujini. 23.000 udeležencev govori za to, da je bila pot v zadnjih desetih letih pravilna.

BINKOŠTNO SREČANJE 1976

Za Slovence v Srednji in Južni Nemčiji je bilo letos, kot že omenjeno, Binkoštno srečanje v Sindelfingenu pri Stuttgartu, v mestu, ki slovi po kvalitativnih vozilih znamke Mercedes. V tem mestu se je v nedeljo, 6. junija, zbralo 2100 Slovencev, da proslavi svoj tradicionalni dan, Binkoštno srečanje.

Okrog poldne so preplavili ceste Sindelfingena avtomobili naših delavcev iz najrazličnejših krajev srednje in južne Nemčije. Videli si značke Mannheim, Frankfurt, Nürnberga, Ingstada, Münchena, in seveda Stuttgarta, pa še raznih avstrijskih in švicaških mest, ki so poslala svoja zastopstva. Trije veliki baloni bele, modre in rdeče barve visoko v zraku so jim kazali pot v cerkev Presvete Trojice (Heilige Dreifaltigkeit), kjer se bo s sveto mašo pričela binkoštna slovesnost.

Ob 12. uri je bila cerkev nabito polna. Pari v narodnih nošah so obkrožili oltar in zasedli prve klopi. Zazdelo se ti je, da so najlepša roža ob daritvenem kamnu! Dekan dekanata Böblingen in župnik fare Presvete Trojice je bil vidno ganjen, ko je pozdravil verno slovensko dušo, ki se je v tolikih odtenkih pokazala v božjem hramu. „V vaših o-

tem smislu se npr. dosledno v izjavi uporablja beseda 'in ostali narodi' ali 'vsi narodi Jugoslavije', brez navedbe katere narode ima v mislih.“

Nato pisec navaja glavne zaključke, ki jih podaja Izjava. Pri tem citira posamezne odstavke iz Izjave in konča svoje razmišljanje takole:

„Izjava NO za Slovenijo predstavlja v vsakem slučaju resno politično dejanje sedanje dobe, ki ga je treba upoštevati. Zaradi resnosti, s katero je napravljena politična analiza in s katero so usmerjeni pogledi na osnovne politične probleme, kakor tudi uporaba izrazov, ki so na akademski višini, more biti Izjava NO za Slovenijo vzor ostalim narodom Jugoslavije, odnosno njihovim vodilnim krogom.“

To mišljenje pisca članka, ki morda niti ne soglašajo povsem z vsebino izjave NO, in je bilo objavljeno v „Slobodi“ že pred meseci, je pomembno zato, ker objektivno ocenjuje Izjavo NO in njeno formulacijo. Pomembna pa je predvsem zato, ker ugotavlja, da so politične stranke edini instrument politične demokracije. Zato se moramo slovenski politični izseljenci zavedati, da je vključevanje tudi mladih generacij v politične stranke, ki sestavljajo Narodni odbor za Slovenijo nujno, če hočemo, da bo NO obdržal ugled, ki ga ima. Odprta pa je tudi možnost ustvarjanja novih političnih formacij v izseljenstvu, ki naj se vključijo v NO za Slovenijo. Ta ustanova nam je potrebna danes in nam bo tudi v bodoče. Imeli jo pa bomo, če bomo dokazali, da je naša emigracija spričo presenetljivih uspehov, ki jih je dosegla na vseh področjih, tudi politično zrela.

M. S.

“Cuiden el hogar”

Al conocerse el alevoso atentado, del cual fue víctima el jefe de la Policía Federal, general Angel Cesareo Cardozo, el ministro del Interior, general Harguindeguy, en un mensaje, transmitido a todo el país, alertó a los padres sobre el peligro de que sus hijos caigan en las redes de los agentes de la subversión. Tras explicar las circunstancias de la muerte del jefe policial, dijo en la parte final de su discurso:

“Padres e hijos: compatriotas:

“Cuiden el hogar. Preserven su seguridad. No acepten generosamente las ideas implantadas en las mentes jóvenes por expertos internacionales de la subversión, creyendo que son sólo inquietudes juveniles que no revisten gravedad. La seguridad y la paz del pueblo se defienden con las armas, pero se construyen dentro del hogar y las escuelas. Padres, hijos y educadores deben conocer la verdad y defender a través de ella, a su familia y a su patria.

“Dije al comenzar que este hecho sanginario llevaba implícito un serio mensaje y una advertencia:

“Padres, madres e hijos, las ideas nefastas de la izquierda marxista atentan contra nuestras familias, nuestra bandera, nuestra patria y nuestra libertad. Sepamos defenderlas”.

brazih berem, kaj Vam pomeni Binkoštno srečanje,“ je dejal. Nato so mogočno zadonele orgle in pred oltar je stopilo 7 slovenskih duhovnikov (trije so bili na razpolago za spoved). „S skupno pesmijo prosimo“ je mehko zadonel glas dekleškega zborčka in priklical vsi cerkev na dan, da se je kot en mož dvignila proti nebesom s prošnjo: „Pridi, pridi, Sveti Duh!“ Močna in iskrena je bila ta prošnja! „Pridi pridi, Sveti Duh“ je bila tudi tema župnika Cirila Turka iz Stuttgarta. „Potrebujemo luči, potrebujemo zvestobe, potrebujemo ljubezni, ki so darovi Svetega Duha,“ te misli v vtikan nagovor je simbolično povezal s tremi baloni slovenskih barv visoko nad cerkvenim stolpom in s slovenskimi zastavicami, ki so si jih udeleženci ponosno pripeli na prsi.

Med sveto mašo je vzorno prepeval mešani zbor Jakob Petelin Gallus iz Koroške pod vodstvom profesorja Kovarčiča. 40 pevcev je s svojimi izbranimi glasovi napolnilo božjo hišo, da je vernim poslušalcem zastal dih. „Ne, v Nemčiji nimamo takega zbora, ki bi nas tako zagrabil v dno duše in izrazil naše verske občutke slave, kesanja in prošnje, kot to znajo naši Korošci od Zile in Drave! Zato smo se v vsem prepustili njihovem pojočemu srcu.

Družabni del srečanja se je pričel ob treh popoldne v veliki in moderni dvorani Messehalle, ki je last privatnih delničarjev in mesta Sindelfingena. Taki pri vstopu si ugotovil: v taki dvo-

rani se Slovenci še nismo zbrali ne v Nemčiji in ne v Sloveniji, saj domovina kaj takega ne premore. V tem prepričanju se je dvorana hitro polnila. Pogled je vsakemu obtičal na odru, polnem lepih belih, modrih in rdečih rož, ter na steni za odrom, odkoder so klicala tri velika srca (belo, modro rdeče) po mogočnem napisu v dvorano: SLOVENSKO SRCE, BOG ŽIVI TE! To je bilo namreč geslo dneva. Dobili si občutek, da si na slovenski zemlji, dobili si občutek nečesa, za kar se je splačalo priti v Sindelfingen.

V začetku programa je Razborškova Brigita pozdravila slovenske in nemške goste v dvorani, posebej seveda zbor Gallus iz Koroške ter slovenske delavce iz Predarlške v Avstriji, ki so organizirano prišli na srečanje. Med nemškimi gosti je imenovala prelata Neckermanna, direktorja urada za zvezo med Cerkvijo in deželo Baden-Württemberg, nato gospoda Schulza, šefa personalnega oddelka Mercedesovih tovarn v Sindelfingenu, in patra Mathia, dekana dekanata Böblingena. Vsi trije so pozneje po mikrofону pozdravili naše ljudi, izrazili razumevanje za naše probleme in obljubili s svoje strani pomoč.

Nadaljnji program je izpolnil nastop zbora Gallus, godalna ansambla otrok slovenske sobotne šole, dekleška folklorna skupina iz Stuttgarta, deklaracije slovenskih šolark iz Sindelfingena (Prešeren, „Vrba“; Gregorčič, (Nad. na 2. str.)

Senator Lajovic na delu

NAPAD LABURISTIČNIH ZASTOPNIKOV

Avstralski senator Slovenec Miša Lajovic se kaj pridno udeležuje delovanja v avstralskem senatu, v katerega je bil izvoljen kot zastopnik liberalne stranke. Tu v kratkem podamo le dvoje dogodkov iz njegovega dosedanjega udejstvovanja.

Pomoč prizadetim od potresa

Senator Lajovic je 18. maja v senatni zbornici sprožil vprašanje avstralske pomoči ob evropski potresni katastrofi. Poleg severne Italije je posebej omenil tudi prizadete dele Slovenije, ki so bili doslej v časopisju komaj omenjeni. Odgovor na Lajovičevo interpelacijo se je glasil, da je bil poslan v prvo pomoč prizadetim, preko Rdečega križa, dar četrt milijona dolarjev. Obenem bo olajšan in pospešen emigracijski proces za vse, ki bi se iz prizadetih krajev želeli izseliti v Avstralijo.

Potemkinove vasi

Potemkinove vasi so znane iz zgodovine carske Rusije. Ime so dobile po guvernerju Potemkinu, ki je dal leta 1787 ob obisku carice Katarine II. napraviti vasi iz kulis. Te so potem prenašali iz kraja v kraj, da je z njimi na daljavo carici goljufivo prikazal napredek svojega Krima.

Primere se je nedavno poslužil v parlamentu senator Lajovic, ko je govoril o socialističnih geslih, ki jih dan

za dnem sliši v zbornici z druge strani: socialna vest, kakovost življenja, enake prilike za vse... „Vse govorjenje ni nič drugega kot fasada — nič drugega kot Potemkinova vas. Ljudi hočejo prepričati, da je nekaj za to Potemkinovo vasjo, a ko pridejo do nje, ne najdejo za njo ničesar...“

Med drugim je omenil tudi jugoslovanski primer: „... Zakaj je potrebno, da socialistični režim, ki oglašaja enake možnosti za vse, pusti 600.000 do 700.000 moškim v najboljših letih iti na delo za kapitalistične izkoriščevalce? Zakaj ti moške ne ostanejo v socialističnem raju? Zakaj odhajajo v Zapadno Evropo, da so izkoriščani po kapitalistih? Na to ni odgovorov. To so dejstva...“

Za svoja nadaljnja izvajanja je senator Lajovic žel napade nekaterih laburističnih senatorjev in celo vzklik „Fašisti!“, kar je dvignilo v parlamentu burno debato, na koga je beseda letela.

Vsekakor je jasen nastop senatorja Lajovica prikazal avstralski javnosti (in tudi njenim senatnim predstavnikom, ki bi morali te stvari malo bolje poznati) resnično sliko tiste družbe, ki se pred svetom kaže kot ena najpravičnejših, socialno najbolj naprednih, v resnici pa izvaja hude socialne krivice nad svojimi člani. V tem smislu je delo senatorja Lajovica zelo potrebno pa tudi vse hvale vredno.

ZAHODNOEVROPSKI SOCIALISTI

KORISTNA BUDALA MOSKVE

Reuter je pretekli petek, 18. t. m. iz Londona poročal, da je „osem najvidnejših evropskih socialističnih voditeljev“ včeraj izdalo skupno izjavo, v kateri izražajo globoko zaskrbljenost nad razvojem v Argentini“ in „pozivajo argentinsko oblast, da začne izvajati program 13 točk“, ki so med drugimi tudi naslednje: 1) takoj oklicati splošne volitve brez politične izključitve katerekoli stranke; 2) vzpostavitev pravice vsem strankam; 3) odpraviti smrtno kazen; 4) izpustiti na svobodo tisoče političnih pripornikov, ki so zaprti brez obtožbe ali sodbe in 5) prenehati z mučenjem političnih in sindikalnih pripornikov. Nadalje pozivajo argentinsko vladno, da zagotovi garancije političnim beguncem iz sosednjih držav, predvsem iz Čila in Urugvaja.

Izjavo so podpisali trije vladni predsedniki: danski Ankar Jorgensen, švedski Olaf Palme in avstrijski Bruno Kreisky ter glavni tajnik britanskih laburistov Ron Hayward, italijanski socialist Francesco de Martino, francoski Francois Mitterand, portugalski Mario Soares, nizozemski Ed van Thya.

Tako argentinsko vojaško vladno kakor argentinsko javnost na sploh je zgornja izjava zaprepastila. Omenjeni socialistični vodje so z njo dokazali svojo totalno nepoznanje razmer v Argentini in se naravnost osmehili pred argentinskimi in drugih južnoameriških držav prebivalstvom, ki se bori za mirno, normalno, človeka vredno življenje proti navalu mednarodnega komunističnega kriminala vseh marksističnih ideoloških otenkov.

Ti „najvidnejši“ zahodnoevropski socialistični vodje pozivajo argentinsko

vladno na oklic splošnih volitev ne da bi vedeli, kako težko so se argentinske oborožene sile odločile prevzeti oblast 24. marca t. l. Dalje pozivajo na vzpostavitev pravic političnim strankam, nekaj, česar niti argentinske stranke same še niso storile. Pozivajo na odpravo smrtno kazni, očitno ne vedo, da take kazni v Argentini ni in da gre trenutno le za odredbo v zvezi z obsejnim stanjem, da se država lahko uspešno brani pred marksističnimi kriminalci. Niso se pa, mimo grede povedano, argentinske oborožene sile te odredbe doslej še nikdar poslužile.

Omenjeni zahodnoevropski socialistični vodje so očitno naselili spretni komunistični propagandi in prišepetavanju in se spremenili v prave koristne budale Moskve in drugih partijskih propagandnih strojev. Moskva in Peking npr. nista ob argentinski politični spremembi še črhnila besedice, prav tako ne sovjetski ali kitajski sateliti. Zahodnoevropski socialisti pa so se spremenili v partijsko trobilo.

Omenjeni socialistični vodje bi storili vsekakor veliko bolje, če bi se najprej ozirali k svojim vzhodnim „socialističnim bratom“ in jih opozorili, da kršijo vse človečanske pravice ter jih pozvali, naj odpro svoje jetnišnice in koncentracijska taborišča ter okličejo svobodno volitve. Posebej avstrijski socialistični predsednik Kreisky pa naj bi se tudi začel resno zanimati za človečanske pravice raznih narodnih manjšin v svoji državi, predvsem slovenske narodne manjšine, kateri že več kot 30 let po koncu druge svetovne vojne mačehovsko odreka svobodne razmah.

Italija: Demokristjani zmagali

KOMUNISTI ZVIŠALI SVOJ ODSOTKE

Italijani so si na dvodnevni volitvah 20. in 21. junija t. l. odločili svojo politično usodo. Demokristjanom so oddali 39 odstotkov glasov, komunistom 35 odstotkov, socialistom 10 odstotkov, ostanek pa so razmetali med neofašiste, liberalce in druge manjše politične skupine.

S temi volitvami se je odločila bližnja politična bodočnost tudi za celoten sredozemski prostor. Neposreden vpliv bo imel zgornji italijanski volilni rezultat tudi na nadaljnji politični razvoj tako v vsej Zahodni kakor v Vzhodni Evropi, kamor trenutno spada tudi Slovenija v Jugoslaviji.

Za primerjavo navajamo spodaj volilne rezultate splošnih italijanskih volitev zadnjih dvajset let v odstotkih:

	1953	1958	1962	1968	1973
demokristjani	40	42	38	39	39
komunisti	22	23	25	27	27
socialisti	13	14	14	14	10

Sestava nove italijanske poslanske zbornice bo sedaj naslednja: demokristjani 263 poslancev, komunisti 227, socialisti pa 57. Novi italijanski se nat pa bo sestavljen takole: demokristjani 135 senatorjev, komunisti 116, socialisti 29, ostali 33.

Ves svobodni svet je živel zadnje tedne, spričo organizirane levičarske časopisne kampanje, pod vtisom, da je komunistična zmaga v Italiji neizbežna. Temu vtisu je podlegel tudi Vatikan, kar pa je imelo pozitivno posledico v tem, da se je Cerkev spet enkrat jasno izjavila proti komunizmu.

Mednarodni teden

MAOCETUNG se je tako močno postaral, da ne more več sprejemati tuje državnike, ki prihajajo na obisk v Peking. Malgaški predsednik Ratsiraka je odpotoval iz Pekinga, ne da bi videl ali govoril z 82 letnim Maočetungom. Uradna kitajska tiskovna agencija je v zvezi s tem objavila: „Predsednik Mao je močno napredoval v letih in je še vedno močno zaposlen. CK naše partije je sklenil Maočetungu prirediti sprejem tujih gostov.“

KITAJSKA je začela ponavljati svoje pretenzije na majhen otoški arhipelag Spratly v južnem kitajskem morju, ki si ga lastijo tudi Južni Vietnam, Taiwan in Filipini. Več švedskih in filipinskih petrolejskih družb je medtem že začelo skupaj brskati za petrolejem okoli omenjenega arhipelaga. Doslej ni nihče osporaval Filipinom suverenosti nad tem otočjem.

VELIKA KOMUNISTIČNA PROPAGANDNA GONJA je organizirana v svobodnem zahodnem svetu, predvsem v Zahodni Evropi in ZDA, poleg proti Argentini tudi proti Urugvaju ter je med drugimi njej naselja tudi itak levičarska Amnesty International, ki je zbrala 348.000 podpisov iz 70 držav in jih poslala novemu urugvajskemu predsedniku Demichelliju z zahtevo po uvedbi demokracije v Urugvaju.

ŠVEDSKI KRALJ KARL GUSTAV se je minulo nedeljo poročil z Nemko Silvijo Sommerlath. Po 179 letih se je na švedskem znova zgodilo, da se je poročil že vladajoči kralj. 32-letna nevesta je dve leti starejša od ženina.

AMERIŠKA RAKETA VIKING I je srečno priletela po več kot enem letu v bližino Marsa in se bo predvidoma spustila na njegovo površje 7. julija, prav za 200 letnico obstoja ZDA. Druga podobna raketa Viking II pa bo na Marsu predvidoma pristala prve dni avgusta.

MEDTEM ko je Jimmy Carterju že zagotovljena demokratska predsedniška kandidatura, ker je v primarnih volitvah pobral večino delegatov za stranki kongres, na katerem volijo predsedniškega kandidata, pa se v republikanskih vrstah še vedno bje boj med sedanjim predsednikom Fordom in bivšim kalifornijskim guvernerjem in filmskim igralcem Reaganom. Usoda enega ali drugega bo odločena ali na primarnih volitvah v Colorado in Severni Dakoti 10. julija ali pa v Connecticutu 17. julija.

V WASHINGTONU je pred jugoslovanskim poslanštvom eksplodirala bomba in ranila tri uradnike. Atentat si je pripisala skupina, ki je protestirala proti zatiranju grške manjšine v Jugoslaviji, Bolgariji in Albaniji.

oblikovanje prostora, linije in barve ter razne aforizme, ki pričajo, da je čekuta razmišljajoč umetnik, ki jemlje umetnost resno in za odgovorno ustvarjanje. (Moti le slabo postavljanje vejic, ki bi ne smelo biti v tako reprezentativni knjigi.)

Taka je vsebina tega „prgišča“: predstavitev čekute kot arhitekta. In ta ga karakterizira kot učenca ljubljanske šole, ki je izšla iz risbe in secesije, iz izdelave detajlov (stebrišča, obdelave podrobnosti) in iz spoštovanja do pristnosti materiala in do ročnega dela posameznika, obrtnišva. Tudi iz poezije v stavbarstvu. Ne izhaja iz današnjega funkcionalizma stavbe, komponira stavbe po simetriji, ne funkcionalni potrebi, iz esteticizma ter uspeva zato najbolj v stilizaciji izoliranih predmetov, ki lahko stojijo kjerkoli brez neposredne odvisnosti od prostora. Njegovo gradivo je predvsem pristnost materiala (nabrežinski marmor!). Njegova moč je predvsem v arhitekturni dekoraciji razstavišč, je poet linije in ornamentike. In tu je treba poudariti: izhaja iz ljudske umetnosti slovenskih folklornih sestavin.

Lepa zbirka slovenskega arhitekta v tujem svetu.

Kakor blišimo, pripravljamo nadaljevanje Izbranih del, ki naj bi predstavil njegovo gledališko umetnost kot igravca, režiserja in scenografa. Morda bo to zametek ali pa že opis Slovenskega gledališča v Torontu, ki je — kakor vemo — prav po zaslugi Vilka Čekuta na veliki umetniški gladini. Gotovo ne bo nič manj zanimivo, kot to njegovo „prgišče“ arhitekturne delavnosti ob njegovi šestdesetletnici, h kateri mu tudi mi čestitamo.

Ljubezen premore vse, daruje vse, žrtvuje vse. Ljubezen zmaga v vse veke. Propade in umre slednji dom, v katerem ne poznajo ljubezni, ker le ljubezen oživlja.

Franc Ksaver Meško

Goriška in Primorska

90 let msgr. Rutarja

Starosta duhovščine msgr. Anton Rutar je 29. maja slavil devetdesetletnico. Slavljenec ima za sabo 66 let duhovništva, a je še vedno svež in krepek. V goriški stolnici so mu istega dne čestitali goriški Slovenci, 30. maja pa je praznoval v Pevmi, kjer je preživel drugo svetovno vojno in še dolga leta po njej.

Anton Rutar se je rodil v Drežnici pod Krmom dne 29. maja 1886. Oče, majhen kmet, mu je umrl v zgodnji mladosti, tako da je moral svoja študentovska leta preživeti večinoma pri tujih ljudeh. Maturiral je leta 1907 in se odločil za bogoslovje. Posvečen je bil 25. 7. 1910 in bil dodeljen za kaplana v Tolmin. Odtod ga je pot vodila na Bukovo, kjer je ostal le nekaj mesecev, ker ga je nadškof Sedej poklical za ekonomu v bogoslovno semenišče. Postal pa je tudi podravnatelj, knjižničar in pozneje še profesor pastoralke.

Med prvo svetovno vojno so morali goriško semenišče premestiti v Stično na Dolenjskem. Rutar je rešil dragoceno semeniško knjižnico, ki je romala najprej na Kranjsko in po vojni zopet na Goriško. Goriško bogoslovno semenišče je bilo med prvo svetovno vojno močno poškodovano in vsa skrb za popravila je padla na ramena mladega Rutarja. Bogoslovci so se vselili šele 1923. Takrat je vzela vajeti v roke fašistična oblast, ki je videla v tem zavodu lego sovražnikov fašizma. V časnikih so napadali vodstvo in profesorje in tako pripravili pot še hujšim represalijam. Vidnejše duhovnike so začeli preganjati in pošiljati v konfinacijo. Še prej so ukiniteli slovenski tisk, uničili slovenske zavode: Alojzijeve in Sirotišče, Prosvedno in Zadržno zvezo. Rutar je bil podpredsednik Zadržne zveze in odbornik pri vseh slovenskih ustanovah, zato je bil trn v peti fašističnem oblastem. Dne 27. maja 1934 so ga poklicali na kvesturo, kjer je bila razprava po hitrem postopku. Obdolžili so ga, da je v semenišču grdo ravnal z italijanskimi bogoslovci in ga obsodili na pet let konfinacije. Odpeljali so ga v Monteleone di Spoleto (Perugia), v zakotno gorsko vasico, ki je nekoč spadala pod papeško državo. Ljudje so ga bolj po strani gledali, ker je bil razglašen kot „nevaren protidržavni element.“

Pokojni pevmski župnik msgr. Jože Abram je pri novem nadškofu Margo-

ttiju posredoval za svojega prijatelja Rutarja. Margotti ga je prišel celo obiskat in je posredoval pri oblastnikih, da se je Rutar konec januarja 1936 vrnil v Gorico. Bil je izčrpan. Dve leti je bil brez službe. Po smrti msgr. Abrama je prišel za župnika v Pevmo (1938), kjer se je dolga leta nesebično žrtvoval za svoje vernike. Mnogim je med vojno rešil življenje in njegova zasluga je tudi, da Pevma z Oslavjem ni bila požgana.

Leta 1961 je bil upokojen, nato pa je še deset let opravljal svojo duhovniško službo. Leta 1971 se je iz Pevme preselil v stolniško župnišče v Gorici, kjer budno spremlja vsa dogajanja v zamejstvu in v domovini. Vsa leta se je zanimal za kulturno in versko življenje zamejskih Slovencev. Bil je ustanovitelj Mohorjeve družbe v Gorici in je imel vedno žive stike z vsemi, ki so se borili za pravice manjšin. Bil je prijatelj nadškofa Ujčiča in Srebrniča.

„Prepuščam sodbo Bogu“

Mnogo se je pisalo zadnje čase o zahtevah s strani partijskih oblasti v Sloveniji, naj se odgovorno cerkveno vodstvo v Ljubljani izjavi zoper ravnanje odločujoče hierarhije med vojno (t. j. glede ravnarja škofa dr. Gregorja Rožmana). V zvezi s tem je sedanjemu nadškofu in metropolit dr. Jože Pogačnik v nedeljo 16. maja, ob birmi na Vrhniki, pred natrpano cerkvijo dejal:

„Hud pritisk se izvaja name, da bi obsodil svojega prednika škofa Rožmana. Toda jaz prepuščam sodbo Bogu, ki je pokojnega Rožmana že sodil, in Sv. sedžu, ki je edini pristojen, da sodi škofom.“

Brali smo

Slovenska izdaja Komunista (Ljubljana, 12. aprila 1976) objavlja pod naslovom „Človek, ki ve, kaj hoče“ pogovor s sekretarjem občinskega komiteja ZKS Ljubljana—Šiška Francem Hribarjem „o akciji, ki zasluži, da se tako imenuje.“ O njej pravi Hribar takole:

„Leto in pol je že od tega, kar je konferenca ZK postavila na dnevni red problem vpliva cerkve v občini, in sicer vpliva, ki se je izražal ne samo v prizadevanju, da se med verniki razširi teološki svetovni nazor, temveč tudi v zelo konkretnem zbiranju predšolskih otrok v ustanove, ki jih je organizirala cerkev. Sklenili smo, da bomo odprli tri družbene ustanove za zbiranje teh 130 malčkov, da bi jih odtegnili vplivu cerkve. Nismo dopustili, da bi se akcija razblinila v govorjenju o pomenu boja proti cerkvenemu vplivu na najmlajše rodove... Dve izmed teh ustanov že delujeta, tretjo pa gradimo, gotova bo v enem mesecu...“

Sedaj si cerkev prizadeva prilagoditi se novi situaciji v občini: nune po privatnih hišah zbirajo otroke iz treh, štirih družin in jih „pazijo“, medtem ko so starši na delu. Stori bomo vse, da tudi tej novi „podjetnosti“... stopimo na prste... To je bila naša velika idejna in idejno politična akcija...“

Š. C.

BINKOŠTNO SREČANJE

(Nad. s 1. str.)

„Znamenje“; Župančič, „Meni se hoče“, duet Planko, zabavne igre, velika tombola s 600 dobitki (glavni dobitnik barvna televizija), skupno petje, ples ob poskočnih vižah Planinskega kvinteta. Otroci, katerih je bilo na prireditvi vsaj 200, so imeli svoj program z balončki, s katerimi so poslali pozdrave iz Binkoštnega srečanja v daljni širni svet.

Iz srečanja je bilo odposlanih 1000 razglednic med Slovence doma in po svetu, ki so bile za to priliko posebej izdane.

Podobno je potekalo Binkoštno srečanje rojakov iz severne Nemčije v Neusu ob Renu, kjer jih je bilo zbranih nad 1000.

V zadnjih šestih Zbornikih Svobodne Slovenije je vzbujala izredno pozornost razprava dr. Podstenarja o boju slovenske narodne manjšine na Koroškem za svoje temeljne človeške pravice. V jubilejnim Zborniku, ki je pred izidom, bo objavljeno sedmo nadaljevanje te razprave. Dokumentarno obravnavanje boja in težav slovenske narodne manjšine na Koroškem je na taki višini, da noben Slovenec, kjerkoli živi, ne more biti brezbrizen do tega trpljenja in poniževanja Slovencev na Koroškem.

Naročite čimprej jubilejni Zbornik, ki bo kmalu izšel. Plačate lahko v naprej tisoč štiristo pesov, ali v obrokih, tako, da boste zadnji obrok plačali ob prevzemu knjige.

Tine Debeljak

(17)

Nekaj novejših knjig in publikacij

Zbirka del in skic kanadskega arhitekta

Vilko Čekuta, nekdanji poznani tržaški kulturni delavec, arhitekt, igravec in režiser, je zdaj že dalj časa v Kanadi v Torontu, kjer se prav tako močno uveljavlja v Slovenskem gledališču kot igravec, scenograf in režiser, kakor tudi v arhitekturi, ki je njegov službeni poklic. Letos je slavil svojo 60-letnico ter je za to priložnost začel izdajati svoja izbrana dela. Najprej svoj arhitekturni opus, katerega poklanja svojim otrokom Petru, Mirjam, Blagu in Nežiki, pod naslovom Prgišče (60 strani). Vsebuje eno večbarvno prilogo (tiskano s cinkovimi ploščami) ter drugimi v dvobarvnem oz. enobarvnem offset-tisku. Skupno nad 80 načrtov, skic in izvršenih ter postavljenih del. Lepa žetev slovenskega arhitekta.

Človek vzame z veseljem v roko in na razkošnem papirju tiskano knjigo z lepimi reprodukcijami del slovenskega arhitekta, ki se mu na prvi pogled vidi, da je učenec Plečnikov in Vurnikov, morda še bolj zadnjega kot prvega. Odlikuje ga dobra risarska tehnika, ki ga usposablja tudi za ilustratorja knjig. V tem pogledu je že med vojno napravil ovitke za Mohorjevo koledar, pa pozneje za ameriško Ave Mario, razne diplome, ovitke za gramofonske slovenske plošče, itd. Predvsem pa se je uveljavil pri postavljanju nagrobnih spomenikov, katerih je morda največ v knjigi in ki so postavljeni v najrazličnejših krajih Slovenije (Ma-

ribor, Ljubljana) predvsem pa na Primorskem (Trst, Mavhinje, Gorica, Podgorica, Komen, Kostanjevica, Sv. Križ), pa tudi v Kanadi. Njegove so tudi razne cerkve (načrti ali izvedbe) kakor ona v Pesku pri Bazovici, ali slovenska Marija Pomagaj v Torontu, v Milwaukeeju in razni cerkveni predmeti (božji grob, kelih itd.). Tudi večje stavbe kakor načrti ali izvedbe za razna smučišča (Kimberley), društ. domove (Nabrežina, Katoliški dom Gorica, gledališče Oshawa, razstavišče Toronto, itd.). Predvsem pa je zanimiva njegova gradnja Slovenske pristave v Girardu (ZDA), kapelic in spominskih križev... ter notranje opreme (oltarja itd.). V knjigi so tudi načrti urbanističnega značaja, arhitektonske rešitve celega kompleksa, kakor je začel že na Primorskem (uredba Sesljana pri Trstu) in nadaljevanje v Kanadi, vrtovi v Pickeringu, trgovski center v Edmontonu in drugod. Vse to obsega njegovo „prgišče načrtov in skic“, izbrane stvaritve iz področja arhitekture, ki je njegov pravi poklic. Drugo področje pa je, kakor sem že omenil, gledališče in scenografija. V tej knjigi ima tudi dva modela za sceno iz gledališčne prakse: scenografija za Claudelovo Oznanjenje in Shakespeareovo tragedijo Romeo in Julija. In čudno: najbolj sta me prišla ta dva modela: ker sta oblikovana svobodno in v ostro določenem prostoru.

Med te reprodukcije izvedb in skic pa je čekuta vpletel svoje teoretično razumevanje umetnosti, arhitekture kot

Novice iz Slovenije

TOLMIN — Po zadnjih podatkih z dne 30. maja se je na Tolminskem od potresa zaznamovanih gradb povečalo število na približno 6.000. Nevseljivih je 1600, od katerih jih bo mogoče popraviti približno 1000, medtem ko je za porušenje določenih nad 700 zgradb. Strokovnjaki, ki ocenjujejo poškodbe na zgradbah so ugotovili, da živi več družin v močno poškodovanih objektih, ki so smrtno nevarni. V tolminski občini je še okoli 1000 šotorov in 550 stanovanjskih prikolic. Pomanjkanje stanovanjskih prikolic je še vedno občutno.

LJUBLJANA — Alpinistična odprava Trisul 76, ki je osvojila ta himalajski vrh visok 7.120 metrov, se je 27. maja vrnila v domovino. Na vrh sta 15. maja stopila Graselli in Marenče, naslednji dan pa še Matijevac.

SV. OŽBOLT NAD ZMINCEM — Na lepi razgledni planoti nad Škofjo Loko je stara cerkev Sv. Ožbolta. Cerkev je iz 16. stoletja, oltarni prostor je gotoko urejen, freske Kristusa in angelov je vtisnil Jernej iz Loke, sam oltar pa je izdelek Pavla Šubica. 14. maja dobro uro čez polnoč je v neurju, ki je vihralo po hribih in dolinah udarila strela v vrh Ožboltkega zvonika, ki so ga ravno v tistih dneh obnavljali. Vse se je spremenilo v močno švigajoče plamene. Gasilci so kmalu prišli, da rešijo vsaj nekaj. Otelj so cerkev. Štirje zvonovi so prebili lesene opaže in se zaustavili na spodnji plošči. Trije so neuporabni, le eden je ostal nepoškodovan. Kar je bilo lesenega v opažih in zvoniku je bilo tisto noč upepeljeno.

MARIBOR — S posebno akademijo so dijaki mariborske ekonomske šole proslavili petdesetletnico ustanovitve. Akademija je bila v Slovenskem narodnem gledališču.

LJUBLJANA — Pevski zbor Glasbene matice je pod vodstvom Milivoja Šurbeka pripravil koncert 14 pesmi; med njimi sta bili le dve narodni — Moja kosa je križavna in Ti si urce zamudila. Kot solisti so nastopili mezzosopranska Milka Evtimova in baritonist Stane Koritnik, oba člana ljubljanske Opere ter Janko Lotrič, član okteta „Gallus“. Kritič Pavel Mihelčič je zapisal, da je bila 14 pesmi (štiri so zapeli ob pomoči profesionalnih solistov) že po kvantiteti prepričljiva, kaj šele po kvaliteti. In ta bera bi v normalnih razmerah zadoščala ravno za pol koncerta. To ne glede na težave, s katerimi se morajo boriti vsi amaterski pevski zbori, med temi tudi zbor „Glasbene matice.“

Delovanje SKA

PRVA DVA KULTURNA VEČERA

Sezona letošnjih kulturnih večerov v Slovenski kulturni akciji se je začela v soboto 29. maja v Slovenski hiši. Uvodoma je omnil predsednik SKA, da je letošnje leto posvečeno stoletnici Ivana Cankarja ter se mu SKA hoče oddolžiti s tremi večeri: Prvi naj bi bil življenje in delo Ivana Cankarja v podobi, nekaj biografsko-bibliografski uvod v njegov jubilej, drugi naj bi bil Cankarjev večer s predavanjem in recitacijami ter tretji celotna predstava Lepe Vide.

Drugi večer pripravlja prirodozlovnostni tehnični odsek namreč inž. Jernej Dobovšek o barvilih, tretji pa naj bi bil posvečen Spominom na pesnika Srečka Kosovega, ki je umrl dne 27. maja 1926) pred 50 leti in bo govoril o njem njegov prijatelj dr. Tine Debeljak.

Potem bo sledilo predavanje dr. M. Gogala o Pluralizmu v Cerkvi. Pozneje se bodo vrstila predavanja iz najrazličnejših področij, razstava Bare Remčeve, tokrat keramika in risbe s tušem, glasbeni nastopi itd. Po teh uvodnih besedah je sledil prvi Cankarjev večer. Kot uvod je predsednik prebral pismo pisatelja Karla Mauserja, ki se večera ni mogel udeležiti, ker je bil povabljen v Mendoza. Končal je lepo poslanico s stavkom: „Velika bolečina je v Cankarju, jedkost, ki peče, in čudovit mir, ki je skrit v zvenečih besedah, ki me spominjajo na čvešmin. Ne vem, zakaj. Morda zato, ker na samem raste. Tudi Cankar je bil srečni družbe velik samotar. Predalec je videl. Naj ga znocoj obiščem z vami vred.“ Nato je Debeljak prebral svoj prevod pesmi češkega pesnika Otona Bablerja. Pred

PIRAN — V Piranu se je začelo 28. maja deveto mednarodno srečanje pisateljev. Na tem srečanju so pisatelji proslavili Cankarjevo stoletnico in 50-letnico slovenskega PEN-kluba (sedaj je samo slovenski center Pen-kluba). Poleg pisateljev iz Slovenije so se srečanja udeležili literati iz drugih jugoslovanskih republik, pisatelji iz zamejstva pa še iz obeh Nemčij, Kitajske, Italije, Anglije, Francije, Bolgarije, ČSSR, Madžarske, Romunije, Švice, Grčije, SZ in ZDA.

KOPER — Tretje srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov je bilo 23. maja v Dekanah pri Kopru. Nastopili so na srečanju pevski lovski zbori iz Globokega, Podgorja pri Slovenj Gradcu, oktet lovske zveze Maribor, oktet iz Sodražice in pevski zbor lovcev iz Dekanov.

BREGINJ — V Breginju so ocenjevalci poškodb zaradi potresa pregledali prvih 125 hiš. Rezultati so žalostni: v prvo skupino — manjše poškodbe — so vpisal le 6 hiš, v kategorijo nevseljivih hiš 44, v tretjo — hiše je treba porušiti — pa 75. Med temi je tudi hiša Marije Rakar; ta hiša je bila po ugotovitvi inž. Jelinčiča zgrajena že leta — 1090 in je najbrž bila ena najstarejših hiš v Sloveniji. Na breginjskih hišah je tudi mnogo fresk, te restavrirajo posnemajo s hiš, ki jih bodo morali porušiti, in jih bodo ob obnovi nazaj odtisnili na hišna pročelja.

MOZIRJE — Mozirski sodnik za prekrške je leta 1975 moral delati precej „udarniško“: Prejel je 1024 kaznovanih nalogov in 45 prijav, iz prejšnjega leta mu je ostalo še 230 zadev; ob koncu leta 1976 pa ni rešil še 147 primerov. Največ primerov je imel iz prometnih kršitev in je moral kar 107 šoferjem odvzeti vozniško dovoljenje.

Umrli so od 26. do 30. maja 1976:

LJUBLJANA: Albina Rigler r. Kovac (87); Marija Prijatelj; Savica Hočvar r. Zagar; Ružica Grandovec, delavka; Naum Konstantinovič, vojaški vojni invalid.

RAZNI KRAJI: Cirila Orehek r. Škrjanc, Zg. Jarše pri Domžalah; Stanek Bogolin, delavec, Krško; Ivan Grašič, up., Kranj; Štefka Petrič r. Weinberger, Ptuj; Mara Rant r. Lakič (67), Piran; Peter Kozlovč (48), Piran; Jernej Žgur, župnik Budanje; Mario Božič, Koper; France Zontar, gradb. delov. v p., Škofja Loka; Rudolf Kralj, Sevnica; Jože Stare, davčni inšp. v p., koroški borec, šmartno pri Litiji; Alojz Hlebanja, žel. uslužb., Kranjska gora; Katarina Kocjan r. Mavrič (87), Blejska Dobrava; Karel Kozar, Blejska Dobrava.

Cankarjevo rojstno hišo, ki jo je napisal natančno pred 50. leti. Nato je s 70 diapozitivov ponazoril Cankarjevo življenje od Vrhniko preko Ljubljane in Dunaja na Rožnik in v smrt. Pol razlag je veljalo njegovemu življenju, pol pa pregledu njegovih knjig ter prevodov v tuje jezike. Predavanje, ki je imelo namen samo prikazati v podobi slike iz Cankarjevega življenja in dela ter seveda z literarno zgodovinsko razlago, je doseglo svoj namen.

Zedinjena Slovenija je naprosila predavatelja, da bi z njim šel po naših prosvetnih domovih, in tako predstavil in populariziral tega velikega pisatelja med najširšimi krogji predvsem naši mladini.

Kot drugi kulturni večer je imel 12. junija predavanje iz svoje stroke inž. J. Dobovšek v okviru prirodozlovnostnega oddelka.

Predavatelj je govoril o barvilih, to je o posebnih kemičnih snoveh, ki reagirajo z vlakni in jim delijo trajno barvo. Za začetek je podal nekaj pojmov o kemiji, nato pa razložil pojem in fizikalno teorijo barv. Na podlagi teh je opisal posebna barvila, nato pa še njih industrijsko pridobivanje.

V drugem delu predavanja pa se je inž. Dobovšek dotaknil ekoloških problemov, ki jih povzroča industrija, predvsem kemična. Razložil je probleme, ki jih ustvarja izliv ogromnih količin uporabljenih in okuženih vod, kakor tudi rešitve, ki jih prinaša čas.

Po predavanju se je razvnela zanimiva debata in pogovor, predvsem o ekologiji, to je, vidi o vplivih okolja na življenje.

Osebnosti

Poročila sta se Carlos Fermín Alvarez in gđc. Marija Potočar v slovenski cerkvi Marije Pomagaj v soboto 19. junija. Priči sta bili ženina mati ga. Ana Noemi García de Alvarez in nevestin oče g. Martin Potočar. Poročil ju je višji policijski kurat rev. Jože Guštin. Čestitamo!

Rojstvo. V družini Klemena Železnik in ge. Dorite roj. Legato se je rodil sinček, ki bo pri krstu dobil ime Klemen. Čestitamo!

JANEZ ŠTRBENC — 60-letnik

7. junija je v krogu svoje družine praznoval 60-letni jubilej Štrbenec Janez. Rojen je bil na Smečnem vrhu v Črnomeljki fari leta 1916. Ob bližajoči se drugi svetovni vojni je bil mobiliziran in po kapitulaciji Jugoslavije se mu je posrečilo vrniti se domov. Ko so se tudi v Beli krajini začeli deliti duhovi, je Janez vedel, kje je njegovo mesto. Bil eden izmed prvih članov Vaške straže. Ob predaji Italije so črnomaljsko posadko partizanov skupaj z Italijani zajeli, vendar se je Janezu že po nekaj tednih posrečilo prebiti se v Kočevje, kjer se je takoj vključil v Slovensko domobranstvo. Kot podčastnik je bil vedno zdel po svoji požrtvovalnosti in predanosti. Leta 1945 je s svojimi fanti delil žalost umika in tragedijo Vetrinja. Bil je vrjen, a se mu je posrečilo uiti iz drvečega vlaka.

V Senigaliji se je poročil z gđc. Angelo Šilc. V zakonu so se rodili štirje otroci: Metka, Lučka, Friderik in Janez.

V Beratategui, kjer si je postavil svoj dom, je Janez pokazal svoj vedno mladi idealizem; bil je prvi organizator berazateške skupnosti. Tako se je v njegovi še nedograjeni hiši začela slovenska šola. Postal je prvi predsednik slovenskega doma, h kateremu je pač on sam največ pripomogel. Večkrat pravimo, da se slovenska berazateška skupina odlikuje po svoji domačnosti in prisrčnosti. Odlikuje pa se tudi po tem, da so slovenski dom gradile samo slovenske roke in ga močile s slovenskim znojem. Naš zdanski pesnik dr. Tine Debeljak, mu je za njegovo 60-letnico zapel: V duhu za skupnost si našel uteho / pri tebi zapel je slovenski tečaj! / Učilnico spravil si pod streho / slovenskemu Domu si dal sijaj.

PRISTAVA (CASTELAR)

Očetovski dan

V okviru proslave očetovskega dne, ki je letos padel na nedeljo, 20. t. m., sta SDO in SFZ na Pristavi priredila avdiovizualni prikaz lanskega potovanja skupine mladenk in mladcev iz pristavkega okoliša v Slovenijo in po raznih zahodnoevropskih državah.

Za čim uspešnejši potek celotne prireditve je bila običajna slovenska nedeljska sv. maša predstavljena od desete na enajsto uro dopoldne, nakar je večina rojakov ostala na kosilu na Pristavi, kjer so bili potrošeni s kolinami. Ure po kosilu so v prijetni družbi hitro minile, nakar so se rojaki podali v dvorano na popoldanski audiovizual.

Predsednica pristavske SDO Mimi Kočarjeva je pozdravila občinstvo, predvsem očete, katerim je bil dan posvečen. Dekleta so vsem očetom pred vstopom v dvorano pripela rdeče nageljnje z rožmarinom.

Sledil je dobro pripravljen avdiovizual, tako da je vsa dvorana sodoživljala resnično lepe vtise in spoznanja, ki so jih rabrali naša dekleta in fantje o Sloveniji, svojih sorodnikih in drugih rojakih doma pa tudi o komunističnem režimu in razmerah, ki zaradi njega tam vladajo. Kratki izleti po Avstriji in Italiji in prav tja do francoske a-zurne obale in do Grenobla so jim razširili obzorje v spoznavanju različnih in bogatih kultur še drugih evropskih narodov.

Srečni in zadovoljni so se vrnili „domov v Argentino“, kakor so v avdiovizualu povedali, dasi so se jih domači v Sloveniji že tako navadili in oni njih, da po dveh mesecih bivanja tam niso več bili „naši iz Argentine“, temveč „Božnarjev Janez“, „Belčkova Mimi“, itd.

Rant Pavle je po zaključku audiovizuala izrazil misel vseh navzočih, ko je v zahvali dekletom in fantom za lepo prireditev dodal: „Audiovizual morate pokazati tudi po drugih Domovih“ in „upam, da ste videli Slovenijo lepšo, kakor pa smo jo mi vam znali prikazati.“

Dekleta so nato očetom postregle s čajem in pecivom, mnogi udeleženci pa so ostali na Pristavi še na večerji in ob prijetnem kramljanju prebili čas do večernih ur.

RAMOS MEJIA

Dva uspeša večera v Slomškovem domu

Obisk dveh slovenskih rojakov iz ZDA in Kanade nam je v soboto 5. junija dal pobudo za snidenje. Med nas sta prišla brata Karel in Otmar Mauser. Slabo vreme ni oviralo lepega številja rojakov, katere vedno zanima življenje po svetu. Vest iz ameriškega in kanadskega življenja so bile zanimive in podane na prijeten način. Žal je bil večer prekratek, da bi si lahko ustva-

rili dovolj jasno sliko o kulturnem in drugem udejstvovanju Slovencev v obeh državah. Zgleda, da položaj ni rožnat in prave povezave slovenskega življa sploh ni.

Na predlog Medorganizacijskega sveta je Slovenska kulturna akcija razširila svoje delovanje z nekaterimi večeri po naših slovenskih Domovih. Prvi tak večer se je vršil 12. junija v Slomškovem domu. Posvečen je bil I. Cankarju ob njegovi stoletnici rojstva. Preprosta, a okusna dekoracija in uvodna beseda zastopnika Slomškovega doma sta nam govorili o veličini genija slovenske besede. Ob dokumentarnih podobah pa je predaval univ. prof. dr. Tine Debeljak in na privlačen način orisal nekatere poteze, dogodke in okoliščine iz Cankarjevega življenja in njegove okolice. Poudaril je velik pomen Cankarjevih del za slovenski narod, pa tudi za ves svet, saj spada Cankar med najbolj prevajane slovenske pisatelje! Na večeru so recitali g. Maks Nosé, Marija Štrec in predavatelj.

Lep večer se je nadaljeval ob dobrem prizgiku z željo, da bi imeli tako prijetnih prireditev še mnogo.

M. V. S.

SAN MARTIN

Dve lepi spominski proslavi

V Slovenskem domu v San Martinu sta se vršili dve lepi spominski proslavi. Prva je bila v soboto, 16. junija, in jo je pripravila Liga Zena-Mati. Poleg članic so se proslave udeležili tudi odborniki Doma. Ker je bila predsednica ga. Marjana Voršičeva zaradi boleznih zadržana, je svečanost vodila ga. Lina Matičičeva. V uvodu je naglasila pomen spomina na padle domobrance, ki ga tudi Liga vsako leto obnavlja. Nato so prisotne zmolile Oče naš za pobite junake. Ga. Matičičeva je nato prebrala iz Debeljakove Črne maše odstavke o materi, ki je v culici znesla kosti svojega pobitega sina na pokopališče. Spominski govor je imel prof. Nace Francič, ki je orisal tisto strašno dobo, ko so komunisti pod krinko „osvobodilnega“ boja morili verno slovensko ljudstvo v namenoma, da se polaste oblasti. Omenil je tudi stoletnico največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, ki ga doma označujejo kot borca za socializem in komunizem, kar je seveda laž, saj je bil on tisti, ki je naglasil ideal „Mati, domovina, Bog“, ki ga je prevzelo domobranstvo. S pesmijo „Oče, mati...“ je bila nato svečanost zaključena.

V nedeljo, 20. junija dopoldne pa je bila spominska proslava, ki jo je za vse rojake v San Martinu pripravil odbor Slovenskega doma. Proslavo, ki je bila prav lepo obiskana, je začel kulturni referent Stanko Oberžan. Učenci in učence šole škofa dr. Rožmana so zapeli dve pesmi. Gđc. Francka Klanjšček je prebrala iz Debeljakove Velike črne maše za pobite Slovence pesem „Kapelica v gozdu“. Sledilo je dvojje deklamacij otrok iz Slovenske šole. Spominski govor je imel lic. Janez Zorec, ki je v svojem lepem govoru poudaril zvestobito in prijateljsko domobranstvo na Vetrinjskem polju, ko so izjavljali — potem, ko je že bila znana njihova usoda —, da hočejo iti tudi oni tja, kjer so njihovi prijatelji. Govornik je tudi poudaril, da ni dovolj samo spominjati se padlih domobrancev, ampak je potrebno zlasti za tiste, ki smo doživljali tiste dogodke, da jih podoživimo in se ob njih naučimo poguma in vztrajnosti pri zasledovanju tistih idealov, za katere so se borili naši padli prijatelji. Ljubence do naroda pa se kaže zlasti v ljubezni do njegovega jezika, njegovih tradicij in zgodovine. Človek se mora živjeti v nov svet in ga spoštovati, vendar mora najprej spoznati korenine svojega rodu.

Vsi prisotni so nato zapeli himno „Oče, mati...“

Po športnem svetu

NOGOMETNI POKAL „EVROPSKE DRŽAVE“ Zaključni tekmi za pokal „Evropske države“ sta bili v nedeljo 20. junija in sicer v Beogradu, kjer sta se za prvo mesto pomerili enajststorič Čkoslovaške in Zvezne republike Nemčije, v Zagrebu pa Holandija in Jugoslavija za tretje. Med tednom je Nemčija v podaljšku premagala Jugoslavijo 4:2; v rednem času se je tekma končala 2:2, čkoslovaška pa je odpravila Holandijo, prav tako v podaljšku s 3:1; v rednem času je bil rezultat 1:1. Tudi v finalnih tekmah so bile sile zelo izenačene. Prvo mesto je osvojila čkoslovaška, šele po streljanju enajstmetrovk. Tekma se je končala neodločeno 2:2; v podaljšku ni bilo golov, v streljanju enajstmetrovk pa so igralci ČSSR zabil vsi pet, Nemci pa eno zastreljali. V Zagrebu so Holanci osvojili tretje mesto z zmago, spet v podaljšku, nad Jugoslavijo s 3:2.

Rok za sprejemanje oglasov za jubilejni Zbornik Svobodne Slovenije je podaljšan do 5. julija. Vse ustanove, društva in podjetnike prosimo, da nam najkasneje do tega dne sporočijo besedila oglasov. Še pred 5. julijem pa naj sporočijo velikost oglasa pisмено ali po telefonu upravi Svobodne Slovenije v Slovensko hišo.

Odhod dragih gostov

Pisatelj Karel Mauser, njegova soproga Marija in brat Otmar so z obiskom in sodelovanjem na veličastni spominski proslavi dne 6. julija v Slovenski hiši nekako zaključili svoje „počitnice“ v Argentini, ki pa so bile vse prej kot mirne počitnice, saj jim ni ostajalo časa niti za pošten oddih. Pisatelj Karel Mauser je izvršil kljub svojemu rahlemu zdravju nad 20 obiskov po slovenskih šolah, domovih in društvih. Vsak tak obisk je bil združen s krajšim ali daljšim govorom ali razgovorom. Tudi gospa Marija in Otmar sta bila krepko zaposlena na sestankih raznih društev, kjer sta govorila o razmerah v Združenih državah Amerike in Kanade in zlasti še o življenju Slovencev v teh dveh državah.

Otmar Mauser se je kot član NO za Slovenijo 26. maja udeležil seje članov NO, na kateri je bilo navzočih poleg njega šest članov, ki živijo v Argentini. 2. junija pa je kot član načelstva prisostvoval seji članov načelstva SKD-SLS, katere se je udeležilo 14 članov načelstva.

Čas odhoda je bil določen za sredo, 9. junija. Pa tudi tista dva dneva pred odhodom gosti niso bili prosti. Pisatelj Karel je bil v ponedeljek, 7. junija, povabljen v Rožmanov dijaški zavod v Adrogué, kjer je imel nagovor na dijakove-zavodarje. Isti večer je imel sestanek z odborniki Slovenske kulturne akcije in se je z njimi razgovarjal o slovenskih kulturnih problemih.

V sredo pa so se gosti poslovili. K slovesu na letališču na Ezeizi se je zbralo nad 70 rojakov, ki so se hoteli osebno posloviti od gostov. Niso manjkale niti rože niti solze. Krepka slovenska pesem je gostom v slovo zadelala v veliki dvorani letališča.

SLOVENCI PO SVETU

CLEVELAND

Spominska proslava

Društvo slovenskih protikomunističnih borcev je — kakor vsako leto — tudi letos pripravilo Spominski dan za vse padle domobrance in ostale protikomunistične junake ter za vse pokojne, ki so pokopani v Clevelandu. Spominski dan je imel dva dela.

V nedeljo pred ameriškim Spominskim dnem, 30. maja, se je vršil prvi del spominske proslave na pokopališču Vernih duš. Zbralo se je veliko število Slovencev z namenom, da skupaj pomolijo za vse rojake, ki so pokopani na tem pokopališču in na Kalvariji. Pri velikem križu na pokopališču je vodil molitve g. Jože Božnar iz župnije Sv. Vida. Tajnik Zveze DSPB Jože Melaher je prebral po deset imen rajnih rojakov, (ki jih je nad 100), nakar so vsi prisotni za vsako skupino zmolili Zdravo Marijo. Po teh skupnih molitvah so navzoči obiskali grobove svojcev in prijateljev. Ta del Spominskega dneva na pokopališču Vernih duš privabi vsako leto vedno več ljudi.

Drugi del spominske proslave pa je bil v nedeljo, 6. junija, pri lurski kapeli na Chardon Road, za vse padle Slovence v zadnji vojni in komunistični revoluciji. Proslava se je začela s sv. mašo, ki jo je letos, na povabilo Zveze DSPB, daroval msgr. Ignacij Kunstelj, direktor slovenskih dušnih pastirjev v Zapadni Evropi in bivši domobranci kurat. Somaševali so dr. Pavel Krajnik in g. Julij Slapšak. Pred mašo so odborniki DSPB v Clevelandu v spremstvu narodnih noš položili venec pred lursko Marijo, pevci pa so med polaganjem zapeli „Oj Doberdob...“ Kočevski Rog... slovenskih fantov grob“. Po evangeliju je imel msgr. Kunstelj globok govor, v katerem se je spomnil škofa dr. Rožmana, njegovih opozoril pred in med vojno in njegove pogumne boje za resnico. Spomnil pa se je tudi 100-letnice smrti Ivana Cankarja, tudi neizprosnega borca za resnico, ki je postavil geslo „Mati, domovina, Bog.“

Popoldne so bile na istem mestu pete litanije, ki sta jih vodila msgr. Ignacij Kunstelj in dr. Pavel Krajnik. Omeniti je treba, da se je slovesnost pri lurski Mariji udeležilo izredno veliko naših rojakov.

INDIJA

P. Stanko Poderžaj DJ — umrl

Prejeli smo obvestilo, da je znani slovenski misijonar v Indiji, p. Stanko Poderžaj, jezuit, dne 23. aprila t. l. umrl v Kalkuti. Ni dolgo, ko je po 45-letnem delu v Indiji obiskal svoje misijonske prijatelje v Ameriki in Evropi. Bil je tudi v Buenos Airesu in nam je kazal številne slike in nam pripovedoval dogodke iz svojega misijonskega področja. Po vrnitvi v Indijo se je lotil zidanja zopet nove cerkve (seizidal je celo vrsto cerkva, kapel, šol in župnišč) v Kalyanpurju, ki pa je ostala nedograjena. Njegovi zemski ostanki čakajo vstajenja na kalkutskem jezuitskem pokopališču, ki je tudi njegovo delo. Naj v miru počiva!

PORAVNAJTE ZAOSTALO NAROČNINO!

OBVESTILA

SOBOTA, 26. junija:
V Slomškovem domu očetovska proslava v priredbi Slomškove šole in mladinskih organizacij.
V Slovenski hiši sestanek Slov. kat. akad. starestinstva skupaj s Slov. kat. akad. društvom ob 20. Na sporedu razgovor o vprašanjih naše skupnosti.
V cerkvi N. S. de Fátima v Lomas del Mirador ob 21 koncert Gallusa in Slovenskih mladenk.

NEDELJA, 27. junija:
V Slovenski hiši proslava šolskih otrok s skupno sv. mašo in igro.
V Slomškovem domu v San Martinu po sv. maši očetni sestanek. Vabljeni vsi očetje.
V Slomškovem domu po slovenski maši informativni sestanek o aktualnih problemih in še posebej o zadruzi.
Spominska proslava v Našem domu v San Justo po slovenski sv. maši.

SREDA, 30. junija:
V Slovenski hiši učiteljska seja ob 20. Vabljeni vse učiteljske osebe.

SOBOTA, 3. julija:
V Slovenski hiši ob 20 tretji kulturni večer SKA. Predava bo dr. Tine Debeljak: Spomini na Srečka Kosovela (ob 50-letnici smrti).
V SLOGI bo II. gospodarsko-prosvetni večer ob 20. Govoril bo Adolf Škrjanec o Predpisih in obveznostih za samostojne obrtnike, podjetnike in trgovce.

NEDELJA, 4. julija:
V Slovenski hiši ob 9.30 mladinska maša; po njej zvezni mladinski sestanek.
V Slomškovem domu ob 17 uprizoritev komedije „Trije vaški svetniki.“

SOLSKI ODSEK
ZEDINJENE SLOVENIJE

lepo vabi šolsko mladino,
starše in prijatelje mladine

NA PROSLAVO

v čast mladinskemu zavetniku
sv. Alojziju, ki bo

**v nedeljo, 27. junija
ob 16. uri**

v Slovenski hiši

Na sporedu:

- **sv. maša**
za žive in rajne katehete naših
sol
- **igra v treh dejanjih**

“MOJCA IN KEKEC”

Nastopajo: Pehta, Vaški otroci,
Skrati, Vile, Divji mož, Malik in drugi.

Prيرهja Prešernova šola v režiji
ge. Vide Pograjc; petje: ga. Anka Gaser; scenerija: g. Miha Gaser.

Vstopnina: za otroke \$ 20.—
za odrasle \$ 40.—

„Gallus“ in „Slovenske mladenke“ sodelujeta na koncertu, ki ga organizirata zbor občine Matanza in župnija Naša Gospa iz Fatime.

Koncert bo v soboto 26. t. m. ob 21. uri v cerkvi N. S. de Fátima, Cerrito 2230, Lomas del Mirador.

KREDITNA ZADRUGA “SLOGA” Z. Z O. Z.

Bmé. Mitre 97 — Ramos Mejía — T. E. 658-6574

Vas vabi na

2. GOSPODARSKO-PROSVETNI VEČER

v soboto, 3. julija 1976 ob osmih zvečer v zadrugi prostori

G. Adolf Škrjanec

bo govoril o Predpisih in obveznostih za samostojne obrtnike, podjetnike in trgovce

POSLUŠAJMO
SLOVENSKO RADIJSKO URO

vsako nedeljo od 19.05 do 19.30 ure na radio “Antártida”.

Zahvala

Ob prezgodnji smrti našega moža, očeta, brata in strica

Ivana Kopača

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkem času bolezni nudili pomoč in nas tolažili ob njegovi smrti. Iskrena zahvala g. Francetu Zurcu in g. Ramonu Villalba za prečute noči ob njegovi bolniški postelji. Prav tako Zvezi žena in mater, ge. Dobovškovi, Jeločnikovi in Albrehtovi, ki so mu potrpežljivo stregle in vsem, ki so ga med boleznijo hodili obiskovat, ga prišli v tako velikem številu kropit in molit za pokoj njegove duše.

Hvala vsem, ki so dali svoja vozila na razpolago za prevoz pogrebcev, društvu Slovenska Pristava za vso moralno oporo, g. Pernišku za tople poslovilne besede ob odprtem grobu in vsem, ki so darovali v njegov spomin.

Posebno zahvalo smo dolžni msgr. Oreharju za podelitev sv. zakramentov, za sv. mašo in vodstvo pogreba in vsem ččgg. somaševalcem: Lamovšku, Bergantu, Himmelreichu, Pintariču in Novaku. Prav tako se zahvaljujemo številnim gospodom duhovnikom za opravljene molitve ob krsti. Priporočamo ga v molitev.

Zalujoči:

v Argentini: žena: Albina r. Rožnik
otroci: Marija, Joži, Gabrijela,
Bernarda, Janez in Cvetka
sestre: Francka por. Kočar
Ančka por. Starič
Mimi por. Petek
v domovini: Ivanka vda. Vozel
brata: Francelj in Tone
vsi z družinami in ostalo
sorodstvo

Buenos Aires, Castelar, Morón, Ljubljana, Moravče

Učenci 2. letnika Slovenskega srednješolskega tečaja vabijo k maši zadušnici za pok. Ivanom Kopačem dne 3. julija 1976 ob 19.15 v Slovenski hiši.

V dobroteljni sklad Zveze slovenskih mater in žena je darovalo pet dobrotnikov \$ 2.000.—. Namesto cvetj: na grob Ivana Kopača je odbor Zveze daroval v isti sklad \$ 2.000.—

Tretji kulturni večer
SKA

bo v soboto, 3. julija
(ne 26. 6. kot je bilo javljeno)
Predava

dr. Tine Debeljak

Ob 50-letnici smrti pesnika
Srečka Kosovela

Slovenska hiša ob 20

Slovenski dom
v San Martinu

vabi na

KOLINE

z domačimi krvavicami in pečenicami v soboto, 3. julija ob 20.

JOŽE DOBOVŠEK ml.

ODVETNIK

Semellera 5507 Uradne ure
tel. 601-0643 16—20

Capital Federal

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL
CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. z

T. E. 35-8827

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Starč
Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón L. Falcón 4158
1407 Buenos Aires
Argentina
T. F. 69-9503

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Correos Argentin Central (B	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3825

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.311.428

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1976 za Argentino \$ 1.400.— (140.000), pri pošiljanju po pošti \$ 1.450.— (145.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 20 USA dol.; obmejne države Argentine 12 USA dol.; Avstralija 25 USA dol.; Evropa 23 USA dol., ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol.; Evropa 17 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, T. E. 33-7213.

Prof. dr. JUAN
JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-4413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni
telefon 628-4188.

Prijateljem in znancem v zdomstvu sopročam, da je po kratki bolezni, 26. maja t. l., v 87. letu starosti izdihnila svojo blago dušo moja dobra mati, gospa

Albina Rigler roj. Kovač

in sedaj na Žalah čaka Dan vstajenja.

Tudi ona si je želela, da bi še enkrat v življenju videla svojega sina zdomca, in gotovo je trpela, ko je videla prihajati druge, pa ni tega nikdar izrazila.

Globoko užaloščeni:

Radivoj Rigler s soprogo,
hčerama, zetom in vnuki

Ludvik Puš

NA DOLGO POT

Od njega dni je veliki zvon v Hopfgartnu pel na ton B (Hes), kar pomeni, da je bil veliki in težak. Na ta temeljni ton je bilo treba uglasiti, tako ali drugače, vse ostale zvonove, dočim je mali (navček), ki mu je vojna vihra prizanesla, pel na ton d'. Prejšnjih peterih zvonov glasovi so namreč bili uglaseni harmonično (v dur akordu) in sta se veliki in naslednji ponovila v oktavi z najmanjšima dve-ma, torej: B, d, f, b, d'. Ta harmonični okvir je kazalo ohraniti zlasti zato, ker so hoteli naj se stari zvonček uje-ma z novimi tako, da bo v soglasju z njimi pri slovesnem zvonjenju tudi on pel. Kot smo se v šoli učili, ima tonov-ska lestvica (škala) te-le stopnje, ime-novane z latinskimi številkami: prima, sekunda, terca, kvarta, kvinta, seksta, septima, oktava (ponovitev prime) nad oktavo pa še nona (ponovitev sekunde) in decima (ponovitev terce). Stari zvono-vi so imeli primo, terco, kvinto, oktavo in decimo. V ta okvir sem predlagal dve novi stopnji, in sicer sekundo in seksto. Za zvon na seksti ni bilo no-benega pomisleka, tudi pri nas so po prvi vojni marsikje naročili nove zvono-ve na uglasitev: prima, terca, kvinta in seksta in so jo imenovali „Salve Regina“ uglasitev (po začetni melodiji starodavnega napeva Pozdravljena, Kra-ljica). Med najbolj znanimi „Salve Re-gina“ zvonovi so oni pri Mariji Poma-

gaj na Brezjah, a tudi na mnogih dru-gih krajih so uvedli to zvonjenje. Če-trti zvon na seksti je razmeroma maj-hen, pa vendar ne ponavlja v oktavi velikega.

Glede zvona na sekundi se je v Hopfgartnu vnel boj. Pel naj bi po mojem predlogu na ton c, torej bi bil le malo manjši od velikega pa mnogo težji od prejšnjega drugega, ki je pel na d. Skupna teža zvonov bi se pove-čala za mnogo centov, in sorazmerno bi močno narasli stroški. Z ozirom na to se je pojavil proti-predlog: če naj se zaradi melodije uvede tudi zvon na ton c, naj se namesto sekunde vzame nona, ki pa je isti ton, samo oktavo više, torej zgornji c. Ker bi bil ta zvon po teži komaj desetinko onega na sekundi, bi se celotna teža zvonov zelo zmanjšala in z njo stroški. Tudi so se oglasili ljudje, ki so poznali prejšnjo razpo-redbo zvonov v zvoniku, češ, da tako velik dodatni zvon ne bo imel prostora. Razen tega se je širil strah, da zvoni-k ne bo vzdržal teže šestih razme-roma težkih zvonov, kadar se bodo pri skupnem zvonjenju vsi zibali.

Upoštevanja vredni pomisleki in svarila! Tudi mene so plašili, vendar nisem odnehal, pač pa župnika do kra-ja prepričal, da bo zvonjenje po mo-jem predlogu tako lepo in mogočno, da mu ga ne bo para. Ob vsaki priliki sem mu brundal, kako bodo zvonovi peli in

(68)

sem videl, da mu je bila moja ideja hu-do všeč. Zastran stroškov se bo videla situacija, ko bo zvonarna predložila točno težo zvonov po moji uglasitvi. Zdelo se je, da se župnik zavoljo stroškov ne bo preveč krčil. Druga stvar je bil zvonik. Dogovorila sva se, da bo predlagal zvonarni v Salzburgu, naj pošlje strokovnjake, ki bodo z ozirom na predlagano velikost in težo novih zvono-v premerili zvonik in ugotovili, ali bi bilo mogoče vseh pet novih zvonov (z izjemo velikega, ki je kraljeval ved-no sam v drugem zvoniku) obesiti k malemu v isti zvonik, zraven tega pa pregledali gradnjo lesenega ogrodja in zidovje zvonika ali je vse dovolj trdno.

Prišla sta dva resna izvedenca, vse pregledala in zagotovila, da ni nobenih pomislekov ne glede prostora, ne glede trdnosti zvonika. Izračunala sta na li-cu mesta, koliko bodo vsi novi zvono-vi tehtali in izdelala približen prora-čun. Z njima se je pripeljal v Hopf-garten tudi nadškofijski zastopnik — glasbenik in strokovnjak v zvonoslov-ju —, čigar avtoriteta je odločala, ali bo nadškofija novo zvonilo odobrila ali predlagala spremembe. Ko smo v žu-pnišču sedli k skupni razpravi, se je pokazalo, da je za uglasitev po mojem predlogu navdušen. Zatrdil je, da od cerkvene oblasti ne bo nobenega naspro-tovanja, saj tako slovesnega in mogoč-nega zvonjenja ne bo zlepa kje. Spod-nji trije veliki zvonovi bodo namreč dali celotnemu zvonjenju specifično ka-rakteristiko veličastja, in moči.

(Bo še)

Vsem rojakom in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je v 76. letu starosti, dne 15. junija 1976 zapu-stila naša draga mama, teta, stara mama, gospa

Mia Kobi roj. Barle

Iskreno se zahvaljujemo msgr. Antonu Oreharju za vodstvo po-greba. Prav tako darovalcem cvetja in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Maša zadušnica bo v ponedeljek 28. junija 1976 ob 19. uri v cerkvi Marije Pomagaj, Slovenska hiša, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires.

Priporočamo jo v molitev in blag spomin.

Zalujoči:

sinova: Drago in Marjan z
družinama
nečak: Dragan z družino
in ostalo sorodstvo

Buenos Aires, 21. junija 1976.